

Hepatitida C

NEBOLI

ŽLOUTENKA

TYPU C

*Nenápadný zabiják.
E hepatitida C, polokes mrdarel le manušes.*

PŘÍBĚH PANA HONZY

**Honzu diagnóza
šokovala,
ale nakonec
žloutenku C
překonal.**

str. 2

Příběh pana Honzy

Honza od mládí patřil mezi samotáře. Proto byl velmi šťastný, když se dostal do party lidí, která ho přijala. Cítil, že konečně patří mezi lidi, kteří mu rozumí a mají ho rádi. V této partě však poprvé zkusil drogy. Ze začátku jen občas, ale došlo to tak daleko, že si Honza vytvořil vážnou závislost na heroinu. V partě si navíc mezi sebou půjčovali jehly a stříkačky. Nevěděli, že se tímto vystavují riziku přenosu infekcí.

Braní drog bylo tak opojné a snadné, že si ani nestihl uvědomit, jaké to může mít následky. Postupně ztratil svou rodinu a přátele. Zůstal na ulici, bez domova a živil se trestnou činností. Za pár měsíců se dostal do vězení.

Tam při vstupní prohlídce zjistil, že trpí hepatitidou C, neboli žloutenkou typu C. Vzhledem k tomu, že na sobě nepozoroval žádné výrazné příznaky, byl z diagnózy nepříjemně zaskočený.

Hepatitida C

Honza nevěděl, že se žloutenka často přenáší při sdílení jehel a stříkaček. A to v partě dělali často. Když se dozvěděl, co všechno může žloutenka typu C způsobit, cítil se strašně. Měl strach z trvalého postižení jater a obával se, že nakazí někoho ze svých blízkých. Honza v sobě sebral všechny síly a rozhodl se žloutenku léčit. Chtěl také začít bojovat se svou drogovou závislostí.

Léčba žloutenky trvala několik týdnů. Mnohem těžší však bylo překonat heroinovou závislost. Měl velké bolesti a neskutečnou chuť na drogy. Rozhodl se vyhledat profesionální pomoc.

Honza podstoupil terapii a postupně si uvědomoval, jak

důležité je být zdravý. Našel si novou práci a opět se cítí užitečný.

Z hepatitidy C se plně vyléčil. Je rád, že ze zkušeností s drogami vyvázl bez trvalých následků a že již nemůže blízké nakazit žloutenkou.

O Jančus chudľa e hepatitida C kana buteder manušenca lelas drogi jekha injikcijaha. But daralas hoj peske mosarela o kale buke the tiš daralas olestar hoj lestar o nasvalipen vareko chudela. O dochtora les sastarenas vajkeci kurke, the les calkom sastarde. Hino rado hoj olestar kana zumađa o drogi hoj les nane nisave nasledki the hoj imar našti ñikaske del e hepatitida.

Hepatitida C

Pan Honza trpěl hepatitidou C. Možná ji znáte pod jménem žloutenka typu C.

Co je hepatitida typu C?

- ✓ Virové onemocnění.
- ✓ Nemoc, která často probíhá nenápadně.
- ✓ Nemoc, která postupně ničí játra.

Co hepatitida typu C není?

- ✗ Nemoc špinavých rukou.
- ✗ Něco, co můžete zvládnout bez pomoci lékařů.

Jak se můžete nakazit?

- Při sdílení jehel při užívání drog
- Amatéřským tetováním nebo piercingem
- Přenosem z matky na dítě
- Příímým kontaktem s krví nakaženého
- Nechráněným sexem

Hepatitida C

Co může žloutenka typu C způsobit?

Neobvyklé krvácení

Podvýživa

Poškození mozku

Nádory jater

Žloutnutí kůže a tmavou moč

Zadržování vody v břiše

Co dělat, když jste se možná nakazili?

1. Jděte k lékaři. / *Džan ko dochtoris.*
2. Nechte se otestovat. / *Keren peske testi.*
3. Pravidelně užívejte předepsané léky. / *Chan o drabi sva tumen diňa o dochtoris.*

Jak se přenáší hepatitida C?

Zdrojem nákazy je vždy jiný nakažený člověk.

Hepatitida C = žloutenka typu C **se přenáší kontaktem s krví či jinými tělními tekutinami.**

Sdílení jehel a další nástrojů při užívání drog je nejčastějším druhem přenosu. / *Kana buteder manuša kiden o drogi jekha suvaha the avre načinkenca avka pes e hepatitida chudel.*

Amatérské domácí tetování či piercing při použití stejné jehly u více lidí představuje také velké riziko. / *Amatersko tintišagos so pes kerel khere abo piercingos kana pes sa kerel jekha suvaha oda hin baro rizikos.*

Rizikový je i sex bez kondomu s nakaženým. / *Kamaviben bijo kondmos te le manušes hin hepatitida C.* Nejrizikovější je nechráněný anální styk.

Žloutenka C se může přenášet z matky na dítě v těhotenství, při porodu nebo během kojení. / *E hepatitida C pes šaj prethovel la datar pro čhavoro kana hiñi phari, kana bijanel abo kana del koñin.* Riziko je naštěstí malé, menší než 5 %.

Pozor si dejte i na přímý kontakt s krví nakaženého. / *Kana tumen hin direktno kontakto le rateha manušestar saves hin hepatitida.* Riziko hrozí při potřísnění kožních ranek krví někoho jiného, například při bitce.

Nečekejte, až se to zhorší. Pak už může být pozdě.

Hepatitida C

Hepatitida se může projevit i za 15–30 let. Během té doby nemusíte vědět, že jste nemocní. Příznaky jsou nenápadné.

U 30 % pacientů s cirhózou se vytvoří zhoubný nádor jater.

Proč to řešit, když to nebolí?

- Hepatitida se neprojeví po řadu let, ale pomalu a tiše ničí játra a jiné orgány. / *E hepatitida pes nasikhavel but berša, aľe polokes mosarel o kale buke the aver organi.*
- Játra se postupně jizví a tvrdnou, vzniká takzvaná cirhóza jater.
- Pokud máte silně zničená játra, bez léčby můžete umřít během několika let.

Jak se cirhóza jater projevuje? / *Sar pes sikhavel a kale bukengeri cirhóza?*

„Neměl jsem žádné výrazné příznaky. Byl jsem v šoku, když mi doktor řekl, že mám žloutenku C. Zežloutla mi oční bělma a ztmavla kůže, trochu jsem zhubl. Nenapadlo mě, že to může být něco vážného.“ / *„Me pal oda hoj man hin heapaptitida na džnavas. Has man bari bacht hoj man nane olesatr bareder nasledki.“*

- **Krvácení / *Ratval'ien***
Rány déle krváčí. Časté je krvácení z nosu, dásní, konečníku a lehký vznik modřin.
- **Jaterní encefalopatie / *Kale bukengeri encelopatia***

Játra neodbourávají z těla škodliviny, které se poté hromadí a poškozují mozek. Člověk působí zmateně a může i ztratit vědomí.

Hepatitida C

- **Žlutá kůže a tmavá moč / *Šargi morčhi the kaľarde mutera***
Játra nestíhají odbourávat odpadní žluté barvivo. Proto člověku zežloutne kůže a má tmavou moč.
- **Voda v břiše (ascites) / *O paňi andro per (ascites)***
V těle nemocného se hromadí tekutiny. Má nafouklé břicho, kde může mít i 10 a více litrů vody.
- **Podvýživa / *Šukiben***
Játra tvoří pro fungování člověka důležité látky. Při poškození jater člověk hubne a ztrácí svaly.
- **Nádor jater / *Nadoris pro kale buke***
V nemocných játrech, mnohem častěji než ve zdravých, vzniká agresivní nádor jater. Pacient s nádorem jater umírá v průměru do 6 až 20 měsíců od jeho vzniku.
- **Velká prsa / *Bare koľina***
Nezvyklý růst prsou se týká pouze mužů.
- **Změny krevních cév / *Čerinen pes o cevi***
Nemocnému se rozšiřují cévy na břicho, jeho břicho vypadá jako „hlava medúzy“. Po těle může mít také tzv. pavoučkové névy.

Co dělat, abyste neskončili s cirhózou? / *So te kerel kaj tumen te na chuden cirhoza?*

Nechte se otestovat! / *Keren peske testi!*

Pokud jste alespoň jednou odpověděli **ANO**, pak hrozí, že můžete mít žloutenku typu C. Proto byste se měli **NECHAT OTESTOVAT**.

Když zjistíte, že máte hepatitidu C, můžete se vyléčit. / *Te arakhen avri hoj tumen hin hepatitida C, šaj pes sastaren avri nane oda agor.*

Navíc budete chránit svou rodinu a blízké před nákazou. / *Šaj avke den pozoris pr'oda kaj tumari famelija the tumare amale oda te nachuden.*

Testovat se můžete nechat u praktického lékaře. Testy jsou **bezplatné a anonymní**. Testy na hepatitidu B i C, HIV a syfilis nabízejí i specializovaná testovací místa, tak zvané **CheckPointy** (bližší informace na www.hiv-testovani.cz a www.hepatest.cz) a většina **K-center**, která nabízí pomoc lidem s drogovými problémy. **Seznam testovacích míst** naleznete na konci brožurky.

Co když budete pozitivní?

Základní test se provádí z krve a zjišťují se pouze protilátky proti viru hepatitidy C. To ještě nemusí prokazovat aktivní infekci.

Podrobnější testy se provádí v ambulancech lékařů specialistů v oboru infekčního lékařství či gastroenterologie.

Při potvrzení nákazy se provádí specializovaná vyšetření pro zjištění míry poškození jater.

Jak se dá hepatitida C léčit?

- **Díky novým lékům, tak zvaným antivirotikům**, není léčba hepatitidy C žádný problém.
- Stačí, když budete brát **tablety** po dobu přibližně **8–12 týdnů**. / *Kamplé ča te lel o praški ochoto či dešuduj kurke.*
- Úspěšnost léčby je vysoká, **95–100 %**.
- Antivirotika mají jen **minimální nežádoucí účinky**.

„Pro mě bylo nejtěžší se před nejbližšími přetvařovat, že je vše v pořádku. Když mi doktor řekl, že mám žloutenku, hrozně jsem se styděl. Doktor mi hned předepsal léčbu, která trvala několik týdnů. Nebylo to těžké, jen jsem pravidelně bral tablety.“

Mýtus „Aktivní uživatelé drog nemají nárok na léčbu.“

Právě naopak. Aktivní uživatelé drog by měli být při léčbě upřednostňováni.

Jak změnila léčba Honzovi život?

Jsem rád, že nemám postižena játra. Začal jsem s léčbou včas.

Nemusím se už bát, že někoho nakazím.

Můj život se vrátil zpět do zajetých kolejí, můžu být zase užitečný.

Sblížil jsem se s rodinou, už pro ně nejsem jen feťák.

Kontakty na bezplatná anonymní testovací místa (CheckPointy) / *Kontakti jak pes šaj bijo počišagos šaj testinen (CheckPointy)*

Praha

Dům Světla

Malého 282/3, Praha 8 – Karlín

Brno

Fakultní nemocnice Brno, Klinika infekčních chorob

Jihlavská 20, Brno – Bohunice

Ostrava

Fakultní nemocnice Ostrava, Infekční klinika

17. listopadu 1790, Ostrava – Poruba

Olomouc

Krajská hygienická stanice

Wolkerova 74/6, Olomouc

Hradec Králové

Fakultní nemocnice Hradec Králové

Sokolská 581, Hradec Králové

České Budějovice

Česká 20

České Budějovice

Teplice

Nemocnice Teplice

Duchcovská 53, Teplice

Ústí nad Labem

Lékařský dům, infekční poradna

V Jirchářích 62/2, Ústí nad Labem

Ústí nad Orlicí

Orlickoústecká nemocnice, chirurgická ambulance

Čs. Armády 1076, Ústí nad Orlicí

Aktuální termíny a časy testování naleznete na www.hiv-testovani.cz, kde naleznete i dotazník, který je před testem nutné vyplnit. / *Aktualna terminy the ori anglo testi šaj arakhen pro www.hiv-testovani.cz, jak tiš arakhena o dotazniko savo majinen niž džan pro testi te pisinl avri.*

A co vzkazuje Honza čtenářům?

„Nebojte se jít k doktorovi. Doktoři jsou zvyklí o těchto věcech mluvit. Nikdo mě nesoudil.“

„Se vším se dá něco udělat, jen musíte chtít. Musíte si najít tu správnou motivaci.“

„Léčbu jsem podstoupil kvůli mámě a mé nejlepší kamarádce, byly mi obrovskou podporou. Stálo to za to, mám se zase rád.“

Děkujeme panu Honzovi za spolupráci na této brožuře. Pevně věříme, že vás jeho příběh zaujal a inspiroval k vašim prvním krůčkům ke zdraví.

Metodika

Brožuru vytvořila Skupina veřejného zdraví Cerebrovaskulárního výzkumného týmu Mezinárodního centra klinického výzkumu Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně (FNUSA-ICRC) s metodickou podporou Státního zdravotního ústavu (SZÚ) a těchto expertů:

Mgr. Marcela Ely, Ph.D. (FNUSA-ICRC)

Mgr. Jiří Souček (SZÚ)

Mgr. Jakub Konečný (FNUSA-ICRC)

Mgr. Zuzana Marhoulová (DROM)

Autor

MUDr. Petr Husa, Ph.D. (FN Brno a LF MU)

Editor

Ing. Zuzana Boučková (FNUSA-ICRC)

Fotograf

Bc. Pavel Klement

První vydání. Rok 2022.

Brožura byla vytvořena v rámci projektu **Saste Roma**.

Tato brožura vznikla v rámci projektu Saste Roma. Projekt je financován z Fondů EHP a Norska 2014–2021.

Saste Roma

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s patnácti evropskými státy. Příjemci finanční podpory jsou země střední, východní a jižní Evropy. Právě velký důraz na sdílení a výměnu zkušeností mezi donory a příjemci grantů je důležitý aspekt, kterým se tyto fondy liší od fondů EU.

Česká republika je příjemcem těchto fondů od roku 2004, kdy vstoupila do Evropské unie, a tím také do Evropského hospodářského prostoru, který je dohodou mezi EU a zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO).

Hlavním koordinátorem Fondů EHP a Norska v České republice je Ministerstvo financí, které spravuje většinu programů, a to ve spolupráci s příslušnými resorty a institucemi.

Spolupráce na projektu Saste Roma:

Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, FNUSA–ICRC
Fakultní nemocnice Brno
Masarykův onkologický ústav v Brně
Státní zdravotní ústav

www.sasteroma.com www.eeagrants.cz www.fnusa.cz

www.fnbrno.cz www.mou.cz www.szuz.cz